re in futura uita pre aliis ſublimabuntur·quanto hic in tanta ſubiectione timoratius conuerſantur· Hinc ſcriptura ait· Si eſt tibi ſeruus fidelis ſit tibi quaſi anima tua· Nec longius protracta ſunt· ſed nunc ſicut prius uniuerſos ruſticos ſiue liberi ſint ſiue ſerui ī cō/muni omnes monemus·ut dominis ſuis humiliter obediant in timore dei·nec eſt alia uia perueniendi ad ueram nobilitatem niſi per obedientiam·Quāto ē em̄ ſtirps nobilior tanto eſt ceruix flexibilior· Qui ēm̄ regendi ſunt ⁊ ceruicoſi degeneres ↄprobant̄ etiā ſi carnaliter nobiles exiſtant· Uerum quia pene per totum mundum hodie ruſtici ſicut a diebus antiquis multipliciter grauant̄·ideo multa eſt eis patientia neceſſaria quatenus in hac uita plene purgentur· ⁊ coronas plures mereantur·ſicqꝫ depurati ⁊ dealbati tandē ab ipſo qui beatitudinem eternam hiis promiſit qui ꝓ/pter iuſticiam perſecutionem patiunt̄ in eternum reg/num aſſumantur· vbi ē requies ſine labore· ſaturitas ſine faſtidio·euaſio periculorum·affluentia bonoruꝫ copia deliciarum·abundantia diuitiarum·ſumma li/bertas·libera ſecuritas·tranquilla iocunditas·felix eternitas·gaudium ſine dolore·libertas ſine timore ꝑ infinita ſecula Amen·

Quinto debet quilibet fidelis ⁊ timoratus ruſticus precipue clerum venerari ⁊ ex corde dilige/re·quia hec ē volūtas dei· vt ſcꝫ qui deū colit ⁊ venerat̄ ꝙ etiam ſimiliter nuncios eius libenter aſpiciat· Hic cōiter ruſtici ſunt ceteris laicis preferendi· Nā pſ/biteros qui bene uiuūt ſummo ſtudio colūt nō ſoluꝫ

uerbis ſed etiam obſeruantia exteriori in omni loco· ubicunq3 res poſtulat. Q2 ſi aliqui reperiantur inferioris gradus in clero in moribus diſſoluti ⁊ peruerſe uite uagi ⁊ ocioſi·non eſt mirum ꝙ a populo graui ⁊ laborioſo minus revereantur·cum tales nullis placeant ſiue in celo ſiue in terra· In quo tamen uenerabiles laici tam ciues ꝙ̄ ruſtici ⁊ alii quicunq3 ſunt pie aui ſandi·ne tales preſbiteros aut cleros iudicare audeāt propter reuerentiam diuini cultus·qui per ipſos ī facie eccleſie quotidie exhibet᷑· Nam ſicut dicit beatus Gregorius·Contingit aliquando ut homo potēs famuluz habeat deſpectum·Et quāuis iure talis famulus ſiue nuncius deſpicitur·tamen ſubditi non audēt eum deridere ſiue contumeliis afficere propter reuerentiam principis qui eum miſit·quia ſciunt ꝙ princeps talem iniuriam reputaret tanq̄ꝫ ſibi factā· ⁊ grauiter puniret·Sic etiam dominus deus vult ꝙ famuli ſui ab aliis non tangantur q̄uis etiam reprehenſibiles ſint ſecundum illud pſal· Nolite tangere xp̄os meos ⁊ in prophetis ſeruis meis nolite malignari· Itē ſuper illud Numeri·ii·Tribum Leui noli numerar̄ dicit dominus Moyſi neq3 ponas ſummam eoꝝ cū filiis iſrabel·dicunt ſancti ꝙ probibitum eſt laicis a deo ne iudicium exerceant in clericos aut alios quoſcunq3 diuino cultui mancipatos·quia ſepius contrarium facientes diuina ultio percuſſit· Unde refert Oroſius ꝙ quidam dux imperialis exercitus nomine Maſcezel cum periculoſa quedam bella conficere deberet·clerum conuocans ⁊ quoſdam honorabiliter ſecum ducens·deuote pro directione tanti negocii eoꝝ

orationes implorauit· Factumq̄ʒ eſt ut inſperate de hoſtibus ubiq̄ʒ triumpharet· Sed poſt in ſuperbiam elatus cū clerꝫ perſequi inciperet· ſtatim miſerabiliter interfectus fuit· Et ſubdit idem Oroſiꝰ notabile uerbum dicēs· Probauit in ſe uno ad utrūqʒ ſemꝑ diuinum uigilare iudicium· quando ⁊ cum ſperauit adiutus ⁊ cum contempſit occiſus eſt · Inuenitur etiaʒ in ſacris libris ꝙ ab origine mundi quotquot fuerunt moleſti cultoribus unius ueri dei· iugiter infortunati extiterunt· ſicut apte Moyſes imprecatur eis Deutrono· xxxiii· dicens· Percute dorſa inimicorum eius ⁊ qui oderunt eum non conſurgant· loquitur autē ibi de leuitis· Aduertant hec quicunq̄ʒ fideles ruſtici ac alii uniuerſi· ⁊ precaueant ſibi· quia omnino ueriſſime inuenient· ꝙ nihil lucrant̄ per huiuſmodi blaſphemias quas quidam inſenſati contra proximos ſuos frequentant· Cur ergo pro nihil tam huius q̄ʒ future uite diſpendia ſibi mercantur· Quis eos non conſideret qui iugiter alienam uitam maculare ſolent· Quis non ſtatim apud ſemetipſum dicat· Cauebo me a talibus quia immundum os habent· ⁊ ſicut alii retro dorſuʒ detrahunt ſic faciunt ⁊ mihi · Contra hos propheta orat· Domine libera animam meam a labiis iniquis ⁊ a lingua doloſa. Hinc Apoſtolus etiam dicit· Detractores nō ſolum hominibus· ſed etiā deo odibiles eſſe. Et ſi huiuſmodi detractio contra quemlibet proximum graue peccatum eſt · quantomagis contra dei uicarios · Nam tanto ʒelo ſaluator noſter dominus deus hoc prohibuit · ut merito

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

omnis ſenſat⁹ homo expaueſcere debeat ne ad talia
linguam laxet. Dicit enim domin⁹ Exodi. xxii. Diis
non detrahes hoc eſt ſpiritualibus. principi populi
tui non maledices. Rem refero que in ciuitate quadã
contigit dum puer fui. Aurifaber quidã quotidie p̃ſ/
beteris detraxit. Hic ſepius a uicinis admonitus fuit
ut maledictam linguam corrigeret ne ſibi eueniret q̃d
talibus cõmuniter accidere ſolet. vicȝ ne i mortis ho
ra ſacerdotis aduentu indignus fieret. Miſer ille ⁊ in
felix quod a timoratis hominibus ſuadebat̃ parui/
pendens. primo uxoris ſolacio priuatus fuit. quia ſe
cum habitare noluit. Deinde ad opus ſedens ſubita
nea morte uelut canis uitam finiuit. Concurrentibus
autem uicinis ⁊ ſibi mutuo dicentibus quoniã quod
prediximus iam euenit. tantus timor cunctos inua/
ſit. ut in ꝓuerbiũ uerteret̃. quod ueraciter audiuim⁹
a progenitoribus noſtris nunc oculis uidimus. quia
ad eius mortem nunq̃ p̃ſbiter ueniet qui libenter p̃ſ/
biteris detrahit. Quanta ãt debent diligentia fideles
laici etiam aperta uicia cleri occultare docet glorioſ⁹
imperator Conſtantinus. ⁊ habet̃ in decretis diſtin.
xcvi. ubi ait. Vere ſi propriis oculis uidiſſem ſacer/
dotem dei aut aliquem eorum qui monachico habi
tu circũamicti ſunt peccantem. meã faciem explicarem
⁊ cooperirẽ eũ ne ab aliquo uideret̃. Et quidẽ ſatis
iuſte. Qui em̃ aliter facit q̃tũ in eo eſt deũ inhonorat
Nã ſicut dicit Apoſtol⁹ ꝓpter reprobã uitã xpiano
rũ blaſphemat̃ nomen domini inter gentes. ſic prop
ter peccata ſpũaliũ perſonaꝝ nomẽ dñi blaſphemat̃
inter xpianos. ⁊ cũctus populus ſcandalizatur. Qui

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ergo libenter publicat ⁊ dilatat peccata clericoꝝ aut
religioſoꝝ· ↄuincit᷑ aperte qꝫ ruinā populi ⁊ dehono
rationem diuini nominis percurare feſtinet· Qꝫ recte
ergo ⁊ conſulte ait quilibet timoratus ruſticus ſi ori
ſuo frenum imponat omnia dubia in melius interpre
tando· illa autem que omnino mala ſunt occultando
qꝛ per hoc ab infinitis periculis liberabit᷑· Huiꝰ figu
ra preceſſit olim in Noe ⁊ filiis eius· quia ut dicit᷑ Ge
neſis· ix· Cuꝫ Noe inebriatus iacuiſſet· ⁊ a Cham de/
rideretur· alii duo filii eius ſcꝫ Sem ⁊ Japhet palliū
impoſuerūt humeris ſuis incedentes retrorſum ope/
ruerunt uerenda patris ſui· Facieſqꝫ eoꝝ auerſe erāt et
patris uirilia non uiderunt· Sic uſqꝫ hodie boni filii
faciūt parentibꝰ ſuis tam ſpūalibꝰ q̄ꝫ carnalibus· Cū
enim non ſit homo ſuper terram qui non peccet ad mi
nus ueuialiter· nunq̄ꝫ deeſt calumniatoribus occaſio ī
properandi ⁊ indignandi· ſed uirtuoſus homo queꝫ
communis infirmitas tangit· ſemper ē promior ad cō
paſſionem q̄ꝫ ad indignationem· ſemper paratior ad
occultandum q̄ꝫ ad publicandum· ⁊ talis cum predi
ctis filius Noe domino moderante benedictione re/
pleri meret᷑· Infirmati uero neqꝫ hic neqꝫ in futuro re
quiem inuenient· quia maledicti ſunt· Non ſolum au
tem ſufficere debet timoratis laicis ut clerum ⁊ preci
pue ꝓſbiteros non lacerēt uerbis detractoriis· ſꝫ ne
qꝫ libenter tales audire qui hoc faciunt· immo tenent᷑
eos ī hoc ſic hōrar̄ ſiue ſint pn̄tes ſiue abſentes ex aīo
ꝓpter reuerētiā diuini nōis ut iā dictū ē· de hoc ideꝫ
glorioſꝰ īperator tale reliq̄t exēplū· cū ei corā eo q̄dā
epi cauſas ſuas ꝓſequi uellent· ⁊ ſuā ſententiā ſup ſe

peterēt reſpondit· Nos eſtis nobis a deo iudices cō
ſtituti·de uobis iudicare nō audemus ſ; nos potius
ueſtrā ſententiā expectare decet· De uobis āt ſol9 de
us iudicabit· Similiter alii multi imperatores reges
duces ⁊ principes fecerūt ⁊ faciūt uſq; hodie ſcientes
ꝙ ab utero matris uſq; ad ſepulturā expiari oꝫ eos
per ſacerdotum manus·nec unq̄ ad ſuperni regni pa
lacia perueniēt niſi ſacerdotali ope illic mittant' dicē
te dño· Quecūq; ligaueris ſuper terrā erūt ligata ⁊ in
celis·⁊ quecunq; ſolueris ſuper terram erunt ſoluta ⁊
in celis· Ubi dicit beat9 Grego· ꝙ tanta ē auctoritas
paſtoꝝ ꝙ etiam gregi timenda ē ſententia eoꝝ nō ſo
lum iuſta ſed etiam iniuſta· Ait enim· Tunc uera ē ab
ſolutio preſidentis·cū interni arbitriū ſequit' iudicis
ſepe fit ut erga quemlibet proximū odio uel grā mo
ueat' paſtor·ſed utrū iuſte uel iniuſte obliget paſtor
paſtoris tamen ſententia gregi timenda eſt· ne is qui
ſubeſt ⁊ cum iniuſte forſitan ligat' ipſe obligationis
ſue ſententiam ex alia culpa mereat'· Paſtor ergo uel
abſoluere timeat indiſcrete uel ligare· Is autem q ſub
manu paſtoris eſt ligari timeat uel iniuſte· Nec paſto
ris ſui iudicium temere reprehendat·ne ⁊ ſi iniuſte li/
gatus eſt ex ipſa tumide reprehenſionis ſuperbia·cul
pa que nō erat fiat· Item Ambro· Nihil in hoc ſecu/
lo ſacerdotib9 eſt excellentius·nihil ſublimi9 epis re
periri pōt·ſed noſcamus quid ſum9·ne ſit honor ſub
limis ⁊ uita procliuis·ne ſit deifica profeſſio ⁊ illici/
ta actio· Item Criſoſtomus· Sacerdotii aſpice digni
tatē· Agit' in terra ſed officium celeſtibus negociis cō
tinet'· Non enim homo non angelus non archangel9

nõ aliqua alia creatura nõ uirtus ſed ipe ſpũs ſanct9
hoc munus inſtituit· atq3 adhuc manẽtes in carne mi
niſterio fungi preſtitit angeloꝝ. Per ipſos xp̃m ĩdu
imus·per ipſos dei filio ↄiungimur·per ipos mẽbra
ipſius capitis efficimur· Quõ ergo nobis iſti nõ ſunt
reuerẽdi magis q̃3 reges aut duces ſed etiã nõ magis
erunt hunorabiles q̃3 parentes· Sacerdos qui bñ vi/
uit ⁊ bene docet tam ſibi q̃3 populo utilis ẽ· Qui au/
tem male uiuit ⁊ bene docet· aliis ẽ utilis ſibiipſi per
nitioſus· Melius eſt propter bonos malos etiam fa
uere· q̃3 ꝓpter malos etiã bonos negligere· Propter
bonos ſacerdotes ⁊ malos honorate·ne propter ma
los etiam bonos contemnatis· Hic beatus Paul9 ad
Theſſa· ait· Rogamus autem uos fratres ut noueritꝭ
eos qui laborant inter uos ⁊ preſunt uobis in domi
no ⁊ monent uos ut abundantius habeatis illos ĩ ca
ritate· ⁊ propter opus illorum pacem habete cu3 eis·
Et primo ad Thimo· v· Qui bene preſunt preſbiteri
duplici honore digni ſunt· maxime qui laborant in
uerbo ⁊ doctrina· Ex quibus uerbis patet ꝙ fideles
laici quicũq3 nõ ſolũ dñt preſbiteros uenerari· ſ3 etiã
ex animo diligere ultra alios· quia hoc ratio dictat
Cũ eñ ſummos bñfactores ſumme debeam9 diliger̃
ↄſtat ꝙ p̃ſbiteros per quorum miniſteria a ptãte de
monũ liberamur· ⁊ iõ recõciliamur p9 ipm dñm deu3
ſumme diligere teneamur· Et ſi ad tpalia bñficia o/
culũ dirigimus· tũc nihilomin9 teſtãte btõ Aug· ⁊ D
roſio maximã ĩuenim9 diligẽdi occaſionẽ ſacerdotes
dei· Na3 anteq̃3 xp̃iani nominis predicatio orıretur
ſup terram tãta fuit in hoc ſeculo populoꝝ turbatio

d

⁊ precipue ruſticoꝝ· propter inquietudines guerrarū ut omnis audit⁹ perhorreſcat· ſꝫ poſtq̄ꝫ per ſacerdotum ora euangelica tuba ſonuerit in terra ſublimiter pax hominibus nūciata ⁊ reformata fuit· Teſtes ſūt uſqꝫ hodie terre ille in quib⁹ cult⁹ xp̄iani noīs florꝫ q̄ꝫtū illic pre ceteris ruſticana gens moderati⁹ adminiſtrat̄· qm̄ nō ceſſant ſancti predicatores populū admonere ut inter ſe pacē ⁊ caritatē ſeruēt ⁊ in tiore dei ābulēt· principeſqꝫ ſimiliter ⁊ clemēter ſubiectis p̄ſint Et ut hec oīa efficaci⁹ fiāt iuges ad dn̄m p̄ces fūdūt ſemp cū tali ſaluberrima ꝯditiōe appoſita· q̄tenus ſic tranſeāt per bona tpalia ut nō amittant eterna· Viis quid ſalubri⁹ excogitari poſſit nō r̄perit̄ ī mūdo Sa tagite igit̄ uenerabiles ruſtici ſacerdotium diuinit⁹ inſtitutum honorare ut eternos hōres ⁊ tpalē ꝓſperitatem ꝯſequi mereamini p xp̄m dn̄m noſtrū qui ē ſacerdos in eternum ſm ordinē Melchiſedech benedictus ⁊ ſuperlaudabilis·

SExto debet quilibet timoratus ruſticus decīas ⁊ pēſiōes ac cetera debita fideliter ſoluere· Hoc ſi non eſſet a deo preceptum naturalis ratio doceret· quod ſic oſtendit̄· Cū em̄ natura ſim⁹ equaliter oēs eque nobiles· eque liberi· eque diuites tāq̄ꝫ ab vno parēte ꝓgeniti· vn̄ oēs uocamur frēs nihil portātes in hūc mūduꝫ· ꝯſtat ꝙ terra eq̄liter naturali iure deberet hominib⁹ diuidi· Sꝫ qꝛ nō ī ſolo pane uiuit hō ſꝫ indiget ēt m̄ltis aliis· iō rōnabiliter officia diuerſa cō miſſa ſunt illis qui ad hoc utiliores putabāt̄· agri āt ruſticis dimiſſi ſūt· Si ergo ruſtici ꝓuēt⁹ terre ſibi ſolū r̄ſeruar̄ uellēt ⁊ nihil in̄ ceteriſ ſuiſ frib⁹· i· hōib⁹ cōi